

Herman Ottóné
A FÉSZEKALJ CSODÁI

Jércike kisasszony férjhez ment, de nem valami jó házasságot csinált. Férjeura, a könnyelmű Kakóca úr alighogy elvette, máris a szomszédos szérű dombjára járt kapirgálni, duhajkodni, legénykedni.

Egész áldott nap szerte csatangolt. Hogy mit csinál, mit eszik, hogy él azalatt a fiatal kis feleség – akit most már Tyukicának tiszteltek –, avval ugyan még egy makula-mákot sem törődött.

Igazat szólva, kezdetben a kis menyecske se sokat gondolt rendes háztartásra.
Minek is.

A pirosló búzaszemecskét, meg az aranyszínű kukoricát csakúgy elébe szórták a szakajtó kosárból, mint Jércike korában. A friss vizet ott találta minden reggel, ahol eddig: a kis vályúban a konyhaajtó előtt. Kaparászni most is a baromfiudvar dombocskájára járt, hálni pedig a ház végén díszlő lombos eperfa gallyára. Gyöngyélet volt ez mindenképpen! Hanem azért egyszer csak – miért, miért nem – a fiatal Tyukica nyugtalankodni kezdett. A jövőjére gondolt s élete sorát komolyan fontolóra vette. Ez nem jól van így! Ez nem mehet tovább így!

Miért is ment ő tulajdonképpen férjhez, ha még egy biztos otthona sincs, amit a magáénak nevezhetne.

Egyszerre nagyon megcsöndesedett, megkomolyodott. A társaságot kerülte, tyúk barátnőivel nem ment ki a tallóra szedegetni, sőt már az eperfára sem akarózott neki fölszállni éjszakára.

Egyedül andalgott magányos, csendes bokrok alján, míg egyszer csak egyet gondolt s gyors elhatározással elindult lakást – fészket keresni.

Sok fáradozás után talált is a félszer legtitkosabb zugában – egy hordó mögött.

Nem szólt senkinek – még urának, a Kakócának sem –, hanem beosont az ajtó mellett levő nyíláson, be a sarokba. Ott puha szalmán egyet-kettőt kapargatva megágyazott magának és kényelmesen letelepedett.

Úgy hajnaltájban egyszerre csak nagy álmélkodással elkiáltja magát a kis tyúk:

Kotkodács! Egy tojás!
Egy tojás! Kotkodács!...

Csakugyan! Ahogy a fészkeről le akar szállni, egy csodálatos kis holmi gurul a lába elé: egy gyönyörűséges és tökéletes, gömbölyded és hónál-habnál fehérebb – tojás.

Tyukica nem tudott hova lenni örömeiben!

Ettől fogva aztán nem is volt másra gondja, mint a fészkére. Szorgalmasan járogatott gyönyörködni a szép fehér tojásokban, – mert az elsőt nemsokára több is követte, míg a tojások száma végre annyira szaporodott, hogy a Tyukica egész odaadással kotolni kezdett.

Nem volt nála buzgóbb, hűségesebb kotló a csűrös kertben. Ült, ült éjjel-nappal, jó időben, rossz időben. Csak annyi időt szakított magának, míg egy kevéske magot s egy-két korty vizet a begyébe szedett, aztán rohant vissza a fészekre: nehogy elhűljenek azok a drága tojásuk!

Mert tudta ám ő jól, hogy kis aranypelyhes csibikék érnek a fehér héjak belsejében s máris úgy szerette, féltette kis magzatjait, mintha elevenen tipegtek volna körülötte. Meg-megbízta őket, lágy kotyogással:

Kotykoty-kotykoty, kotty!
Bújjatok ki – kotty!
Kölest, darát, kendermagot,
Friss bogárkát kapargatok
Nektek – kitrikotty!

Pedig, jaj, dehogy kapargatott! Sohase kapirgálhatott az a szegény húséges Tyukica semmit az ő aranyos pölyhőskéinek... Az anyai örömeiket nem érhetette meg. Alighogy egy pár napig melengette a tojásokat puha tollas kebelével – meg kellett neki halnia!...

Úgy történt, hogy nagyon megéhezett a kis tyúk, s kiment, hogy valamit szedegessen. De az udvaron már nem talált szemet, hát hamarosan a tallóra szaladt. Alighogy keresgélni kezdett, lecsapott rá a levegőből egy rettenetes nagy héja... fölkapta a boldogtalan Tyukicát... hegyes, görbe karmát a szívébe vágta... a vére omlott, a taraja elsápadt... fejét lehajtotta és szemét lehunyta örökre!

Vége volt! Meghalt!... S a kegyetlen ragadozó messze röpült zsákmányával.

A csibikék pedig árvák lettek, mielőtt még napvilágot láttak volna.

De nem hagyja ám el az árvát az, aki mindnyájunknak édesapja: a jó Teremtő! – Lám a fészekaljnak is kirendelte a gondviselőjét hamarosan.

Cic' asszony volt ez a gondviselő, akit nemrég vett feleségül a Kand-úr.

Kand-úr és Cic' asszony boldogan éltek együtt a házi tűzhely meleg pörnyéjében. A jó szakácsné bőségesen gondoskodott az ellátásukról. De az nemsokára elment és jött egy új helyébe, aki legédesebb dorombolásuk közepette söprűt ragadott s kiűzte őket a paradicsomból – akarom mondani, a pörnyéből, sőt még a konyhából is.

Kand-úr ezen nem sokáig búsult. Visszatért régi foglalkozásához: utazott ismét hegyen-völgyön, vagyis háztetők és pincékén keresztül egerek után.

De a szegény, háziasan nevelt Cic' asszony biztos, meleg otthonra vágyott. Elindult hát és keresett, keresett és talált. Rátalált az elárvult fészekaljra.

A puha szalmán, finom pelyhek közt heverő langymeleg tojások azonnal megnyerték tetszését... Kapta magát s meleg, simulékony bundájával fölübük kanyarodott.

Nem maradt soká egyedül. Úgy virradat felé csudálatos, szokatlan hangok hallatszottak a fészekből, vékonyan, mint a cérnaszál:

– Miau, miau, miau!

S a fölkelő nap három gyönyörű kis cicuskát világított meg. Az egyik hófehér, a másik tarka, a harmadik kendermagos volt. Biz' úgy.

Látni nem láttak ezek a pirinyó jószágok semmit, mert a szemecskéjük erősen le volt záródva. Nemhogy járni, de még állni sem tudtak a pici rózsaszín talpacskájukon, de azért a Mamamic úgy szerette, dédelgette, nyalogatta őket, olyan édesdeden kurrogott hozzájuk, hogy azok mindjárt tudták, hol keressék a reggelijüket –, mert éhesek, nagyon éhesek voltak az istenadták!

No, beletelt vagy két hét, mire a szemük is kinyílt, meg annyira erősödtek, hogy járni is kezdtek.

Mamamic már arról gondolkozott, hogy egy-két nap múlva bevezeti őket a világba – vagyis a konyhába, mikor egy szép reggelen a fészek aljában újabb csoda történt.

A fehér tojásokból csodálatos pityegés, kopogás hallatszott ki. Egyszerre csak kerek lyukacska támad az egyikén és lassan kibúvik rajta – előbb egy pici piros csőr, majd két fekete, ragyogó szemecske, azután egy aranyos kis csibefej. Végre kettévál a tojáshaj s kievickél belőle egy tökéletes kis csirke – mindene van!... Szárnya, lába, farkincája!

Ó, milyen gyönyörűség!

Mamamic ámul-bámul... de még csak ezután jön a java!

Azt sem tudja, melyiket nézze, mikor egyik tojás a másik után sorra pattog föl s valamennyiből egy-egy olyan tökéletes, eleven kis portéka izeg-mozog elő a napvilágra.

Egyszerre teli lett a fészek étellel... Tizenkét eleven, aranypelyhes apróság hemzsegett, csipogott, bukdácsol a Mamamic körül.

Szűk lett az otthon, de nagyon.

Mamamic tehát rászánta magát: most már csakugyan bevezeti cicuskáit a világba...

El is indult szép lassan. Meg-megállt hívogató miaúkolással: krrnyaú...! Majd visszament az apróságához, biztatta, bátorította őket: krr!... krr!... és újból elindult.

A cicuskák végre – előbb lassan, tapogatózva, majd nekibátorodva – a mamájuk után eredtek.

De alighogy a nyitott ajtóhoz értek, azt vették észre, hogy az a sok apró pölyhös jószág a nyomukban van – de mind, egy szálíg! A fészekben nem maradt más, mint az üres tojáshéjak, no meg egynéhány záptojás, amire nem jutott elég meleg a mamácska bundájából.

A Mamamic hát kivonult a félszerből nagy diadallal és – tizenhatod magával! Ő ment legelől. Lassan, méltóságosan lépkedett; a farkát egyenesen, magasba föltartotta, mint egy zászlót.

Utána totyogott a Cirmuska, a Fehérke, meg a Tarkabarka – a farkincájuk éppen úgy állt, ahogy a Cic' mamáié.

Őutánuk pedig, össze-vissza nyüzsögve, hemzsegve csipegett-tipegett a kis egynapos csibék aranyos raja – hogy csupa öröm volt és csoda volt azt látni. Így érkeztek lassú menetben a konyhához, ahol a szakácsné nagy álmétkodással csapta össze a kezét:

– Jérum! A cicából kotló lett!

De bezzeg nem ragadott ám most söprűt, hogy kiűzze a Mamacicot, hanem mázos tálba édes tejet, másik tálba sárga kölest tett elébük.

A cicuskák mindjárt tudták, mi a nekik való: egyenest a tejecskének estek, de biz' a csibikék is a kölesnek. Úgy jóllaktak, hogy a bögyük is kétfelé állt bele!

Mamacic édesdeden dorombolva hunyorgott kis cselédjeire, aztán, mikor ő is jóllakott, hosszan elnyújtózkodott a meleg tűz-hely alatt, a három cicus, meg a tizenkét csibe pedig alája, melléje, fölibe – ki hova fért – telepedett le.

El sem maradtak egymástól, míg csak föl nem nevedtek. Mamamic vezetgette, oltalmazta a csibéket, mint a tulajdon véreit, és járt hűségesen tizenhatod magával mindvégig.

Vígan is éltek, mert:

*Kis csibével cicuska
Játszadozni nem lusta!*

Mikor reggelenkint a verőfényes kertbe vonult a kis csapat, a szakácsné utánuk szólt a konyhaajtóból:

*Mamacicnek csibelánya,
Vigyázz, mert elcsíp a kánya!*

Ezek meg visszacsipogtak nagy vígan:

*Vigyáz ránk a Mamamic,
Kányamadár, hess el! – sicc!*

*

*Eddig vót; igaz vót,
Gazd' asszonynak kedve vót:
Mert az udvar tele vót –
Kiscsibével!*

(Az Én Ujságom, 1895/21-22.)